

Fukuda Csijo-ni Virágba borult kútveder

50 haikuvers Terebess Gábor fordításaival

千代尼 Chiyo-ni,
加賀の千代女 Kaga no Chiyo-jo,
福田千代尼 Fukuda Chiyo-ni
(1703 -1775)

A fenti ukiyo-e portré: 歌川国芳 Utagawa Kuniyoshi (1798-1861) műve

JO 女 = „nő, asszony”

NI 尼 = „buddhista apáca”

KAGA 加賀 = születési vidékének neve

FUKUDA 福田 = eredeti családneve

SOEN 素園 = szerzetesnői neve

Több mint 1700 haikut írt, főbb kötetei:

「千代尼句集」 1764. *Chiyo-ni kushu* („Csijo-ni összegyűjtött haikui”), 564 haiku

「松の声」 1771. *Haikai matsu no koe* („Fenyő-zsongta haikuk”), 327 haiku

Csijo-ni a haikuit maga illusztrálta

朝顔に釣瓶とられて貰い水
asagao ni tsurube torarete moraimizu
hajnakavirág
fonta be kútvedremet –
átmegyek vízért

百生やつるひとすじの心より
hyakunari ya tsuru hitosuji no kokoro yori
egy szál magában
nevel százféle tököt
szívből az inda

朝顔や地に這ふことをあぶながり
asagao ya chi ni hau koto wo abunagari
félős hajnalka
össze ne tiporják
ha a földön fut

朝顔は蜘蛛の糸にも咲にけり
asagao wa kumo no ito nimo sakini keri
hervadó félben
felfogta egy pókfonál
hajnalka kelyhét

手折らるる人に薫るや梅の花
taoraruru hito ni kaoru ya ume no hana
ki ágát letörte
illatát annak adja
a szilvavirág

ほととぎす郭公とて明けにけり
hototogisu hototogisu tote akeni keri
éjszaka-hosszat
kakukkolt kint a kakukk
végre megvirradt!

夢さめぬ畳に菊の咲きしけふ
yume samenu tatami ni kiku no sakishi kyō
álmom megszakadt
a tatamin krizantém-
virágra leltem

白菊や紅さいた手のおそろしき
shiragiku ya beni saita te no osoroshiki
fehér krizantémok
ajkpirosító ujjadtól
visszarettenek

蜻蛉釣り今日は何処まで行ったやら
tombo tsuri kyō wa doko made itta yara
mily vadászmezőn
kerget ma szitakötőt
elhunyt kisfiam

破る子のなくて障子の寒さかな
yaburu ko no nakute shōji no samusa kana
kisgyerek többé
nem szaggat ajtópapírt
milyen hűvös lett

髪を結ふ手の隙明て炬燵かな
kami o yū te no hima akite kotatsu kana
tar fejem nem kell
fésülni – parázs fölé
tartom a kezem

*52 évesen kolostorba vonult, s a szokás szerint leborotvták a haját

清水には裏も表もなかりけり
shimizu niwa ura mo omote mo nakari keri
átlátható víz
nem látszik bévül vagy-e
avagy kívüle

名月に帰て咄す事はなし
meigetsu ni kaete hanasu kotobanashi
őszli telihold
végigkísért hazáig
szavam se lehet

しなわねばならぬ浮世や竹の雪
shinawaneba naranu ukiyo ya take no yuki
lehorgadnak
az elillanó világban –
havas bambuszok

落鮎や日に日に水のおそろしき
ochiayu ya hi ni hi ni mizu no osoroshiki
pisztráng sodrásban
napról napra riasztóbb
a patak véze

見るも宝見るも宝や初日影
miru mo takara miru mo takara ya hatsu hi kage
**valódi kincstár –
valódi kincstár a nap
arany sugara**

行水におのが影追う蜻蛉哉
yuku mizu ni ono ga kage ou tomo kana
**elfolyó vízben
tükörképét üldözi
a szitakötő**

蝶々やなにを夢見て羽つかい
chōchō ya nani wo yume mite hane tsukai
**miről álmodik
a pillangó – szárnyával
legyezi magát**

初秋やまだ現れぬ庭の色
hatsuaki ya mada arawarenu niwa no iro
**ősz első napja
de a kert színein még
észre se veszed**

陰陽を一葉のうちに蛍かな
in yō wo hoto ha no uchi ni hotaru kana
**fény és éjszaka
együtt egy falevélen
– szentjánosbogár**

朝夕に見ぬ森からも桜かな
asa yū ni minu mori kara mo sakura kana
**hajnaltól estig
hegyen a vadcsereznyét
nem látja senki**

笠を置くところを尋ぬる花のかな
kasa wo oku toko wo tazunuru hanano kana
**bambusz kalapom
nem tudom hová tenni
virágos mezőn**

隠すべき事もあれなり雉子の声
kakusubeki koto mo arenari kijishi no koe
**bújhat a fécán
de a kakatolása
elárulja őt**

風の日は余所の仕事を鳴子かな
kaze no hi wa yoso no shigoto wo naruko kana
**szeles a napunk
szomszédnál munkálkodik
a madárijesztő**

はつ雪は朝寝に雫見せにけり
hatsuyuki wa asane ni shizuku mise ni keri
**itt az első hó
de csak harmatra ébred
aki későn kel**

聞くもよし聞かぬもよしほととぎす
kiku mo yoshi kikanu mo yoshi hototogisu
**akár hallgatják
akár nem – egy kakukknak
ugyan egyremegy**

昼顔やあぶなき橋に水鏡
hirugao ya abunaki hashi ni mizukagami
**roskatag hídon
szulákvirág – képmása
a víz tükrében**

名月の舟やあそこもここもよし
meigetsu no fune ya asoko mo koko o yoshi
**innen vagy onnan
csónakból jó akárhonnán
holdat bámulni**

駆出る駒も足嗅ぐすみれ哉
kake izuru koma mo ashi kagu sumire kana
**ügetés után
patáját szimatolja
a ló – ibolyák!**

雨の日は明日の夢まで胡蝶かな
ame no hi wa asu no yume made kochō kana
**álomba merül
holnapig a pillangó
zuhog az eső**

はつ雁や声あるものを見失い
hatsugari ya koe aru mono wo miushinai
**az első vadlúd
elvész a szemem elől
hangját még hallom**

おちあいも皆丸腰や夕涼
ochiai mo mina marugoshi ya yūsuzumi
**férfiemberek
kardjuk nélkül sétálnak
enyhe az este**

蝶々やをなごの道の跡や先
chōchō ya onago no michi no ato ya saki
**pillangó pillangó
kislány előtt az úton
meg mögötte is**

立ちつくすものは案山子ぞ後の月
tachi tsukusu mono wa kakashi zo nochi no tsuki
holdtölte után
talpon van még valaki
– madárijesztő

山桜一人見にきてすまぬもの
yama zakura hitori minikite sumanu mono
cseresznyenyílás
gyönyörködöm benne
kár hogy egyedül

隣々わからぬものは落葉かな
tonari tonari wakaranu mono wa ochiba kana
hulló levelek
rejtély ki ki mellé
esik szomszédnak

涼しさやあるほど出して鷺の首
suzushisa ya aruhodo dashite sagi no kubi
nyújtja a nyakát
a kócsag amíg bírja
hús szellő után

釣竿の糸にさはるや夏の月
tsurizao no ito ni sawaru ya natsu no tsuki
pedzegeti
horgászbotom zsinórját
a nyáresti hold

浮草や蝶のちからの抑えても
ukigusa ya chō no chikara no osaete mo
békalencse
hátán lepke súlyával
is úszik tovább

ものひとついはで胡蝶の春くれぬ
mono hitotsu iwade kochō no haru kurenu
a pillangónak
noha elmúlt a tavasz
nincs egy szava sem

葉桜や眼にたつものは蝶ばかり
ha zakura ya me ni tatsu mono wa chō bakari
**nincs más szemrevaló
elvirult cseresznyefán
csak egy pillangó**

鶯は起こせど眠る柳かな
uguisu wa okosedo nemuru yanagi kana
**a fülemüle
- elszenderült a fűzfa -
felébresztené**

鶯の隣まで来て夕べかな
uguisu no tonari made kite yūbe kana
**ha jó az este
a szomszédnak énekel
a fülemüle**

塵と見て露にもぬれず萩の花
chiri to mite tsuyu ni mo nurezu hagi no hana
**hagi virágok
nem tapad hozzájuk
se por se harmat**

卯の花の闇に手のつく若葉かな
u no hana no yami ni te no tsuku wakaba kana
**gyöngycserje-virág
félhomályban a kezem
levelét érzi**

朝顔や鐘つくうちに咲きそろい
asagao ya kane tsuku uchi ni saki soroi
**hajnalkavirág
reggeli harangszóra
egyszerre nyílnak**

雪のあるものに聞かすな松の声
yuki no aru mono ni kikasuna matsu no koe
**fenyőfák között
most nem zsong-busong a szél
mindent hó borít**

老の心見る日のながき牡丹かな
oi no kokoro miru hi no nagaki botan kana
öreg már a szív
csurig bazsarózsákkal
túl hosszú a nap

Két búcsúvers

清水すずし蛍のさえてなにもなし
shimizu suzushi hotaru no kiete nani mo nashi
tisza forrásvíz
kihunyó fénybogarak
– végtére nincs más

月も見て我はこの世ぺかしく哉
tsuki mo mite ware wa kono yo o kashiku kana
most hátatelten
búcsúzom e világtól
– láttam a holdat

